

**Карпатський національний університет імені
Василя Стефаника**

Всеукраїнська наукова конференція

**Сучасна українська література періоду воєнного
лихоліття у контексті екзистенційних парадигм**

Збірник тез

**13-14 листопада 2025
Івано-Франківськ**

УДК: 821.161.2:111.11"364"(043.2)

Упорядник: Мартинець А. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства, Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

Рекомендувала до друку та поширення через мережу Інтернет
Вчена рада Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 4 від 17.11.2025 р.)

С- «Сучасна українська література періоду воєнного лихоліття у контексті екзистенційних парадигм» : Всеукраїнська наукова конференція. Збірник тез. (Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, 13-14 листопада, 2025). Електронне видання. Івано-Франківськ : Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2025. 78 с. – Електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 201 КБ

У збірнику розміщено тези доповідей учасників Всеукраїнської конференції, яка відбулася 13-14 листопада 2025 року на Факультеті філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

УДК: 821.161.2:111.11"364"(043.2)

Матеріали друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

Барчук-Галик М. В.

Сучасна коротка українська воєнна проза як архів колективної пам'яті: від документальності до художнього свідчення.....6

Бойко О. В.

Мистецькі перехрестя у художній репрезентації сучасних воєнних реалій (на матеріалі новел збірки «Мотанка»).....9

Брус М. П.

Лінгвалізація образу жінки в сучасному військово-воєнному просторі.....12

Васильків Г. М.

Воєнний досвід і тілесність: естетичні стратегії репрезентації (на матеріалі роману «Мама» Марії Матіос).....18

Вишницька Ю. В.

Часопросторові координати пам'яті в поезії Максима «Далі» Кривцова.....21

Вінтонюк Е. І.

Мотив жіночої стійкості у збірці «Незламні. Книжка про спротив українських жінок у війні з російськими загарбниками».....24

Воробець О. Д.

Семантика поширювачів: відтворення екзистенційних станів у сучасній воєнній прозі.....27

Деркачова О. С.

Ното loquitur у малій прозі Олександра Осадка (на матеріалі збірки «Жити не можна померти»).....29

Журба А. О.

Мотив екзистенційного вибору в мальовисі «Діра» Сергія Захарова і Сергія Мазуркевича.....32

Капустян І. І.

Література про війну для дітей крізь призму історії від Дари Корній.....34

Кобута С. С.

Символіка та метафорика війни в поезії Юрія Іздрика.....37

Козлик І. В.

Амплітуда фахової ідентичності при дослідженні текстів на актуальну воєнну тематику.....40

Мартинець А. М.

Екзистенційність жіночих образів у поезії Марини Пономаренко.....43

Мочернюк Н. Д.

Письменник на війні: автофікшн А. Любки, А. Чапая, А. Чеха.....46

Небеленчук І. О.

Трансцендентність символізму поезії про війну у збірці «Хрещені лихом» Ліни Ланської.....48

Пена Л. І.

Епітет у сучасній прозі про війну (на матеріалі антології мережеских текстів «Слово, загартоване війною»).....52

Пікун Л. В.

Монстр створений війною: функціонування образу Франкенштейна у медіадискурсі про російсько-українську війну.....55

Радько Г. І.

Портрети мужніх бійців, що вижили в «Іловайському котлі» (за книгою Євгенія Положія «Іловайськ»)57

Рега Д. О.

Екзистенційні виміри війни у сучасній українській поезії.....61

Русановська М. Т.

Війна як спонука до ревізії пам'яті поколінь (на матеріалі сучасної української сімейної саги).....62

Сеньків М. Я.

Деформування як художній прийом у світі сучасної ветеранської поезії.....65

Сіренко С. А

Екзистенційний вимір короткої прози Валерія Пузіка (на матеріалі збірки «Мисливці за щастям»).....68

Солецький О. М.

Екзистенційні реєстри онтології війни у поезії Василя Андрушка.....70

Снатар І. М.

Специфіка жіночих образів у збірці новел «Чужа – Своя – Рідна» Ірини Теофанової.....73

Ткачук Т. О.

Насилля, травма, зародження нових цінностей у період російсько-української війни, зафіксовані у сучасній художній літературі.....76

Федорів У. М.

Топографія болю в сучасній українській поезії.....79

виявляє як особистісний, так і колективний досвід. Таким чином, тілесність у творі набуває естетичної функції, стаючи ключем до розуміння внутрішнього світу героїнь і символічною формою подолання трагедії.

Список використаних джерел

1. Боряк О., Маєрчик М. Тіло у контексті культурно-антропологічних студій: ретроспекція та сучасні підходи. *Тіло в текстах культур* : зб. ст. Київ, 2003. С. 7–18.
2. Деркачова О. С. Репрезентація тілесності у творчості Богдана Томенчука (на матеріалі збірки «Постаті. Силуети»). *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. № 4-3. 2017-2018. С. 181–197.
3. Матіос М. Мамі . Драма на шість дій. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА. 2023. 288 с.
4. Maftyn N., Cheripko S. Artistic Means of Representing Loss Experience: M. Matios 'Moms' in Trauma Studies Context. *Alfred Nobel University Journal of Philology*, vol. 2, no. 28. 2024. P. 126-140. DOI: <https://doi.org/10.32342/3041-217X-2024-2-28-8>
5. Sontag S. *Illness as Metaphor*. Library of Congress Cataloging in Publication. New York : Farrar, Straus & Giroux. 1978. 87 p. URL: https://monoskop.org/images/4/4a/Susan_Sontag_Illness_As_Metaphor_1978.pdf

Вишницька Ю. В.,
докторка філологічних наук,
доцентка кафедри світової літератури,
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

ЧАСОПРОСТОРОВІ КООРДИНАТИ ПАМ'ЯТІ В ПОЕЗІЇ МАКСИМА «ДАЛІ» КРИВЦОВА

Максим «Далі» Кривцов писав «Вірші з бійниці» в шанцях, адже як доброволець він став на захист України ще в 2014 році. Незадовго до загибелі уклав ці поезії в збірку, встиг потримати в руках щойно видану книжку й навіть прочитав кілька віршів із неї. Домінантою збірки є концепт пам'яті, експлікований іменами:

*Коли мене запитують
що таке війна
я без роздуму відповім:
імена [1, с. 27].*

Імена накреслюють топонімічну карту України, де понівечені росіянами Ірпінь, Буча, Бахмут та багато інших міст, містечок, селищ і сіл говорять до світу голосами вбитих росією українців: як-от жінки з червоним нафарбованими нігтями (світлина з якою стала символом замордованої росіянами Бучі):

*Її вбили п'ятого березня
коли вона поверталася на свою вулицю*

їдучи на велосипеді [1, с. 14].

Імена шифруються цифрами безособових могил Київщини, яка була окупована росіянами в перші місяці повномасштабної війни, Ізюмщини, де окупанти лютували понад рік, та інших регіонів України, які або були, або й дотепер залишаються під окупацією московитів:

*Тут спочиває номер 176 вічна пам'ять
тут спочиває номер 201 вічна пам'ять
тут спочиває номер 163 вічна пам'ять
тут спочиває номер 308 вічна пам'ять [1, с. 14].*

Імена-цифри одночасно уособлюються живими людьми з унікальними рисами й перетворюються на «чорне море соняхів» [1, с. 27] і «поле пам'яті / всіяне / кукурудзою суму» [1, с. 26-27].

Хронотоп поля (з його відкритим у безмежжя простором і в пам'ять-забуття – часом) експлікується в поезіях Максима «Далі» Кривцова образом соняхів, як у вірші «Падає ліс»:

*Можливо
я чай
чи чорні незібрані соняхи:
монахи полів та священники посадок [1, с. 31-32].*

Поле, город асоціюються зі жнивами, збиранням плодів, врожаєм. Та вітальна семантика дій-креацій «сіяти», «жати», «збирати врожай» в іншому вірші з назвою «На дорогах...» обертається на руйнівну семантику метафори «жнива смерті», а «посівна» (хліба, городини) – на «посівну тіл»: «*На дорогах / і городах / тіла / мла і холод / посівна*» [1, с. 53]. Поле, куди несуть «хлопця / пронизаного кулями / уколами смерті <...> невидимі хлопці в зношеному мультикамі» [1, с. 65], має всі ознаки райського часопростору. Поле-рай марковано національними українськими етносимволами – ізоморфами світового дерева: черешнями, вишнями, яблунями, а також флористичними етнонімами: маками та волошками. Саме поле – як сакральний хронотоп позачасового раю, як медіатор між життям і смертю – експлікує семантику завершеності, кінцевості шляху. Мотив кінця і його похідна метафора «людина закінчується» реалізується низкою семантичних паралелей, що підсилюють ізоморфізм та атомарність образів [1, с. 68]:

*Людина закінчується
як закінчується хліб
у магазині спального мікрорайону
як закінчується вода в крані
коли сталась аварія на магістральному трубопроводі*

*як закінчується літо
як закінчуються сили в марафонця*

....

як закінчуються набої під час бою [1, с. 65-66].

Війна як екзистенційне зло (реалізоване в текстах синергійними колоративно-звуко-дотиково-одоративно-смаковими образами – ізоморфами пекла-лабіринту: «важкий морок», «мертве світло», «обгорілі дерева», «привиди мертві і живі», «лабіринт оконів / із Мінотавром війни» [1, с. 38] тощо) стає локусом народження вірша – «усмішки мовчання / спогадів про втрачене тепло» [1, с. 39]. Чорний колоратив зафарбовує зовнішній і внутрішній світи ліричного героя, визначає орієнтири, окреслює координати, стає певною азбукою морзе, зрозумілою причетним. Так, у вірші «Я йду по чорній вулиці» чорнота вибудовує двоцентрову вертикаль: «у чорному небі металеві чорні птахи» – на землі – ліричний герой із металевим серцем: «Намагаюсь почути власне серце / воно зроблене із металу» [1, с. 41], яка розповзається горизонталлю чорноти: чорні люди, чорне озеро, чорні рибини, чорний хліб, чорні очі, чорні сні, – якій протистоїть любов як імплікатема життя й експлікатема червоного кольору:

*Моя любов
ховається в бомбосховищі
і коли закінчиться повітряна тривога
забери її
забери її.*

....

*Я шукаю червоні двері
яких насправді немає* [1, с. 42].

Художній образ «серце» овиявнюється в текстах поета у зв'язці з образом риби, а відтак осмислюється через гідроморфний код: «Моє серце давно не б'ється / витікає як річка. // Пливи / пливи / стрибай / бовтайся на гачку» [1, с. 46]. Мотив розтікання, пливизни змикає також образи за *tertium comparationis* «кругла форма», реалізацією чого стає метафора «розчавленого мандарина неба / <що – Ю.В.> витікає, як серце» [1, с. 46]. Кордоцентрична семантика вірша підсилюється нанизуванням метафор — семантичних дублікатів розчавленого серця:

*Фонетика болю
транскрипція пам'яті
пунктуація смерті
граматика любові* [1, с. 46].

У вірші «А ти і кроку ступити не зможеш» «вода», заряджена енергією спогадів, стає ретранслятором пам'яті, сховком усезнання: *«Коли падає дощ / ніхто не сміється / вода усе пам'ятає»* [1, с. 47].

Список використаних джерел

1. Кривцов М. – «Далі». Вірші з бійниці: поезії. К.: Наш формат, 2024. 192 с.

Вінтонюк Е. І.,

студентка 3-го Факультету філології
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Науковий керівник Спатар І. М.,

кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри світової літератури
і порівняльного літературознавства
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

МОТИВ ЖІНОЧОЇ СТІЙКОСТІ У ЗБІРЦІ «НЕЗЛАМНІ. КНИЖКА ПРО СПРОТИВ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК У ВІЙНІ З РОСІЙСЬКИМИ ЗАГАРБНИКАМИ»

Жінки в Україні від початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року ведуть активну діяльність, щоб підтримати захисників і захисниць, які мужньо відстоюють незалежність нашої держави у боротьбі з російською агресією. Вони допомагають іншим у цей складний час, зокрема очолюють фонди, організовують волонтерські рухи для допомоги військовим, внутрішньо переміщеним особам, тваринам та усім, хто постраждав від війни і нищівних ворожих обстрілів, особливо за останні три роки. Незважаючи на складні обставини, ці жінки не втекли, не піддалися страху, а залишилися в Україні, стали на захист власної домівки, своїх родин, дітей, друзів та Батьківщини. Чимало з них змінили вид діяльності на військові професії, адаптуючись до сьогоденних потреб та демонструючи свою стійкість і відвагу.

Поняття стійкість у науковій літературі розглядають насамперед крізь призму психологічних потрактувань. Дослідниця Вікторія Готич зазначає, що стійкість (resilience) – є описовим терміном, що описує тенденцію швидко оговтатися від труднощів, залишатися сильним під час стресу: «При цьому, бути психологічно стійким (resilience) – не означає не переживати чи не відчувати складнощів, не мати дистресу. Адже біль, гнів, сум – частина життя, і не